

***В. В. Шаповалов**, перший заступник начальника слідчого управління ГУ МВС України в Харківській області, доктор фармацевтичних наук, професор кафедри фармацевтичного права Національного фармацевтичного університету,
В. О. Шаповалова, завідувача кафедрою фармацевтичного права Національного фармацевтичного університету, доктор фармацевтичних наук, професор,
Н. Г. Малініна, асистент кафедри фармацевтичного права Національного фармацевтичного університету*

ЩОДО ПОРЯДКУ ЗНИЩЕННЯ ПРЕКУРСОРІВ, ЯКІ ВИЛУЧЕНІ ІЗ НЕЗАКОННОГО ОБІГУ В УКРАЇНІ

В Україні протягом останніх років спостерігається стійка тенденція до подальшого загострення проблеми, пов'язаної з незаконним обігом прекурсорів (виробництво, відпуск, виготовлення, зберігання, розподіл, торгівля, використання, переміщення на території України та за її межами), що створює безпосередню загрозу генофонду нації, забезпеченню правопорядку, національній безпеці країни.

З метою протидії незаконному обігу прекурсорів Верховна Рада України ратифікувала низку міжнародно-правових актів, створила масив нормативних документів, які регулюють відносини щодо обігу прекурсорів, наприклад, прийняла Закон України «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і

прекурсорів та зловживання ними» від 15 лютого 1995 р. і затвердила Інструкцію «Про порядок знищення вилучених із незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, використання яких у законному обігу визнано недоцільним, а також обладнання для їх виготовлення», розроблену відповідно до спільного наказу МВС України, Служби безпеки України, Генеральної прокуратури України, Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України.

За результатами досліджень нами запропоновано порядок зберігання прекурсорів вилучених із незаконного обігу, який увійшов до проекту, а потім і постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку зберігання наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, вилучених з незаконного обігу» від 7 травня 2008 р. № 422.

Рішення про доцільність і придатність використання вилучених із незаконного обігу прекурсорів визначається за висновком судової хіміко-фармацевтичної експертизи в кримінальних справах чи довідкою експерта-криміналіста в разі, коли в порушенні кримінальної справи відмовлено або справа закрита. До набрання законної сили вирок суду чи винесення постанови про закриття або відмову в порушенні кримінальної справи прийняті на зберігання прекурсори повинні бути упаковані та в опечатаному вигляді зберігатися в камері для речових доказів органу слідства та дізнання або в оперативній частині установи по виконанню покарань у металевому сейфі за межами жилої та виробничої зон (тобто в спеціальному приміщенні). На кожную упаковку прикріплюється бирка, на якій зазначається порядковий номер запису в журналі обліку. Вхід до приміщення, де зберігаються прекурсори, здійснюється в присутності відповідальної особи, на яку керівник органу МВС, СБУ і Держмитслужби поклав відповідальність за зберігання та ведення обліку прекурсорів. Пре-

курсори, що не можуть за обсягом зберігатися в одному приміщенні, передаються на підставі укладеної згідно із законодавством угоди для зберігання суб'єкту господарювання, який має відповідну ліцензію. Під час прийняття для зберігання прекурсорів відповідальна особа перевіряє відповідність даних, зазначених у документах про вилучення та дослідження прекурсорів, їх фактичному стану. Контроль за зберіганням та обліком прекурсорів здійснюється комісією, до складу якої входять керівник органу МВС, СБУ і Держмитслужби, представники підрозділу, відповідного за діловодство, експертно-криміналістичного підрозділу та підрозділу з протидії незаконному обігу прекурсорів. У разі неналежного зберігання та ведення обліку прекурсорів проводиться службове розслідування.

Підставою для знищення прекурсорів є: 1) вирок суду, який набрав законної сили; 2) постанова слідчого; 3) постанова органу дізнання про закриття або відмову в порушенні кримінальної справи; 4) довідка експерта про нецільність їх використання в законному обігу. Знищення прекурсорів проводиться комісією: 1) за вироком суду, який набрав законної сили, за участю судового виконавця, представника органу, який проводив розслідування за кримінальною справою, працівника служби БНОН місцевого органу внутрішніх справ (у разі відсутності такого – працівника карного розшуку цього органу), оперативно-го працівника СБУ або працівника установи з виконання покарань; 2) за постановою про закриття кримінальної справи або відмову в її порушенні за участю слідчого (працівника органу дізнання), який виніс постанову, працівника служби БНОН (карного розшуку), оперативного працівника СБУ. Також до знищення прекурсорів можуть залучатися спеціалісти-експерти, працівники місцевого органу санітарного нагляду, а якщо вони вилучені в установах з виконання покарань – медичний працівник УВП. Після знищення прекурсорів складається акт, котрий скріплюється підписами посадових осіб, які брали

участь у знищенні, та затверджується суддею або керівником органу чи працівником, який проводив слідство або дізнання. Цей акт долучається до кримінальної справи або матеріалів про відмову в порушенні кримінальної справи. Копії актів, складених за матеріалами про відмову в порушенні кримінальної справи, в одному примірнику направляється в інформаційні бюро ГУ МВС України, АР Крим, м. Києва та Севастополя, УМВС України в областях.

Нами були запропоновані заходи щодо вдосконалення нормативно-правового регулювання порядку знищення прекурсорів, вилучених із незаконного обігу: 1) розробити внутрішні інструкції (посадові інструкції), у яких викладені основні функції, професійні знання, компетенція та інші вимоги до працівників, робота яких пов'язана з обігом прекурсорів на етапі знищення, та затвердити їх у начальника установи на строк не більше п'яти років; 2) ознайомити осіб, залучених до знищення, з особливостями впливу цих речовин на організм людини, правилами виробничої та особистої гігієни, правилами надання першої медичної допомоги, провести інструктаж з техніки безпеки і правил пожежної безпеки та забезпечити працівників засобами індивідуального захисту (респіратором або марлевою пов'язкою, медичними рукавичками, захисними окулярами та одягом).

Таким чином, проведено роз'яснення порядку знищення прекурсорів, використання яких у незаконному обігу визнано недоцільним, а також обладнання для їх виготовлення, та запропоновано заходи щодо вдосконалення нормативно-правового регулювання порядку знищення прекурсорів, вилучених із незаконного обігу.